

Deltaplan Georganiseerde Misdad

Leefbaar Rotterdam – Tanya Hoogwerf & Robert Simons

De georganiseerde misdaad is een groot monster dat met zijn tentakels de samenleving controleert, beïnvloedt en terroriseert. Het verscheurt gezinnen, zet kinderen in als drugsdealers, verloedert winkelstraten door witwaskantoren, ronselt jonge meisjes op schoolpleinen voor de prostitutie en ga zo maar door. Om de samenleving veiliger te maken presenteert Leefbaar Rotterdam het Deltaplan Georganiseerde Misdad. Dit is een integrale aanpak tegen ondermijning en ontwrichting van de samenleving. We willen onder andere permanente drugscontroles in onze haven, drugs-familiebedrijven keihard aanpakken en zorgen dat onze jongeren niet het criminele pad opgaan. We hebben dertien concrete voorstellen die per direct ingevoerd kunnen worden. Gewoon voor een veilig Rotterdam.

Rotterdam narcostad? Wij knielen voor niemand!

De kranten staan iedere week bol van berichten over schietpartijen in Rotterdam. Ruzies tussen drugsmafia worden namelijk uitgevochten in onze straten en tussen onze huizen. Kinderen zo jong als 12 jaar beginnen hun carrière als uithaler in de haven, maken op hun 16e promotie tot spotter, maar eindigen meestal in de gevangenis of erger. Complete winkelstraten zijn een uithanghangbord voor het witwassen van geld en luxe appartementen worden gebruikt als wietplantage, geldkluis of wapenopslagplaats. Ondertussen zijn we in Nederland dolblij met iedere record-drugsvangst in de haven, maar de straatprijs van cocaïne? Die blijft helaas gelijk.

Het wordt tijd om een luid en duidelijk signaal af te geven aan de Taghi's van deze wereld: de straat is en blijft van ons. We zullen het gezag nooit uit handen geven. Wij zijn nog steeds geen narcostad. En als Rotterdam zorgen we voor onze burens, kinderen en collega's. Samen houden we onze straten, scholen en pleinen veilig.

Wat is daarvoor nodig?

Politici roepen maar al te graag dat 'Rotterdam steeds veiliger wordt', terwijl de aard van criminaliteit alleen maar complexer is geworden. De onderwereld is sterk verweven met de bovenwereld. Criminele contacten lopen in elkaar over met als doel om zoveel mogelijk geld te verdienen aan illegale praktijken. Alleen het simpelweg benoemen van (afzonderlijke) ondermijnende activiteiten is dus niet genoeg. We moeten aan de slag met een samenhangend integraal deltaplan om georganiseerde misdaad op alle fronten aan te pakken.

Hierbij moeten we barrières omverwerpen, taboes doorbreken en van hokjesdenken afstappen. We moeten georganiseerde misdaad integraal aanpakken, zodat geen crimineel uiteindelijk de dans nog ontspringt. Dit betekent dat alle beleidsterreinen, zoals justitie, onderwijs, jeugdzorg etc., beter samen moeten werken. In de praktijk zijn dit nog te vaak afzonderlijke eilandjes. We moeten daarnaast sneller preventief in durven grijpen, zodat er voor kinderen en jongeren geen rode loper meer wordt uitgelegd naar een carrière-pad als crimineel. Maar we pakken niet alleen de straatdealers aan, we jagen vooral ook op de top. We willen ze pakken waar we ze de meeste pijn kunnen doen, oftewel, we volgen transacties, pakken hun geld af en sluiten ze op.

Haven onder de loep: aanpakken van de Europese drugsdraaischijf

1. Dweilen met de kraan open heeft geen zin. Hoeveel drugs komen er jaarlijks de haven binnen en hoeveel gaat eruit? We hebben geen idee. Ondanks alle recordvangsten, van bijvoorbeeld tientallen tonnen cocaïne, blijft de straatprijs gelijk. Het is dus belangrijk dat we cijfers krijgen over de exacte in- en uitstroom in de haven en de totale omvang van de drugseconomie. Deze kennis ontbreekt nu, maar is cruciaal om de urgentie van dit probleem te vergroten bij bestuurders, zodat er meer geld in de grootschalige aanpak geïnvesteerd kan worden. Een diepgaand onderzoek naar de omvang is dus noodzakelijk.
2. Het smokkelen van een lading drugs uit de haven is nooit het werk van één uithaler. Er zijn vele schakels betrokken die allemaal gedijen bij corrupte elementen in het systeem. Het straffen van alleen uithalers heeft dus geen zin als de systeemcorruptie niet grondig wordt aangepakt, zoals bij beveiligingsbedrijven, douane, politie en justitie.

Het nooit gepubliceerde definitieve conceptrapport 'Als de prooi de jager pakt' van Ben Rovers en Hans Moors uit 2016 moet dan ook naar buiten worden gebracht. Dit is een diepgravend onderzoek over hoe Toezicht, handhaving, Opsporing en Regelgeving-organisaties in de Rotterdamse haven door criminelen groepen als facilitators worden gebruikt. Signalen moeten tot de bodem worden uitgezocht en hier moeten we op voortbouwen tot we de corruptie in de haven hebben uitgebannen.

3. In de haven moeten we: controleren, controleren, controleren. Vorig jaar legde een proef met permanente controles op het haventerrein door politie, douane en een containerterminal niet alleen bloot dat talloze personen met drugsantecedenten ongehinderd op het haventerrein hun gang konden gaan, maar ook dat dergelijke controles effectief waren. De zeehavenpolitie constateerde gedurende de proef een duidelijke verschuiving van criminele praktijken naar de haven van Antwerpen. Verplaatsing van het probleem? Ja. Bewijs van de effectiviteit van permanente controles in Rotterdam? Absoluut. Daarom dient de gemeente, samen met de politie, douane en de haven, bij het Rijk aan te dringen op de herinvoering van permanente controles op haventerreinen.

Veiligheidsordon scholen

4. Op scholen van alle onderwijsniveaus worden jongeren geronseld door drugscriminelen. Door de verleiding om 'snel geld verdienen' is het voor jongeren lastig om op het rechte pad te blijven. Pak drugscriminelen die onze schoolpleinen afstruinen dan ook keihard aan en maak werk van de straatprinsjes die openlijk te koop te lopen met hun drugsgeld.

Leefbaar Rotterdam heeft op 28 november 2019 het Initiatiefvoorstel Actieplan Veiligheid ingediend. Dit is een veiligheidsordon rond Rotterdamse mbo- en vo scholen. Drie van de elf punten om de veiligheid op scholen te garanderen zijn daarbij overgenomen door het college van burgemeester en wethouders. Het dan ook belangrijk om de andere acht punten integraal in te voeren, zoals intensivering van cameratoezicht rond scholen, bevoegdheid tot handhaven op drugs bij jeugdhandhavers en een uniforme veiligheidsenquête voor alle leerlingen en docenten op vo- en mbo-instellingen.

5. Tienduizenden jongeren zijn uit het zicht voor instanties in Nederland. Dit zijn jongeren van tussen de 18 en 27 jaar die er wel zijn, maar op papier niet bestaan. In 2020 werden er 1.074 jongeren uit de Gemeentelijke Basis Administratie geschreven met de vermelding

‘Vertrokken Onbekend Waarheen’. Veel van deze jongeren hebben problemen thuis, zijn bankslapers of zijn dakloos geworden. Breng alle spookjongeren dus goed in kaart. Ga actief naar ze op zoek door langs slaapplekken en hangplekken te gaan en/of te posten in parkjes of op kades. Maak ze desnoods het leven zo zuur dat school of werk de enige uitweg is. Een persoonsgerichte aanpak is hierbij altijd het uitgangspunt.

6. Veel jongeren krijgen van huis uit geen normen, waarden of kaders meer mee. Straffen voor positieve gedragsverandering en ouderlijk toezicht bestaan al helemaal niet meer. Voor die jongeren die daardoor af dreigen te glijden naar het criminele circuit richten we opvoedingsscholen op. Iedereen verdient namelijk een eerlijke kans in het leven en als ouders het laten liggen, is het aan de samenleving om de handschoen op te pakken. Anders is het straks diezelfde samenleving die de rekening betaalt.
7. Sommige jongeren worden gedwongen om financiële delicten te plegen, drugs te vervoeren of drugs te verhandelen. Uit onderzoek blijkt dat 40% van de eerstelijns professionals in aanraking komt met slachtoffers die zowel seksueel als crimineel worden uitgebuit. Bij slachtoffers is veelal sprake van een kwetsbare achtergrond, zoals een jonge leeftijd, een licht verstandelijke beperking, schulden of een onaangename thuissituatie. Ze worden afhankelijk van criminelen en hebben zichzelf niet goed meer in de hand. Deze kwetsbare jongeren worden, al dan niet met geweld, benaderd in de wijk of via social media. Deze criminele uitbuiting moeten we keihard aanpakken. Focus op de grote jongens, zodat de jongeren nooit hun katvangers worden. We moeten in het kader van preventie oog hebben voor diegene die het slachtoffer dreigen te worden van ronselpraktijken en bij mogelijk daderschap ook rekening houden met een gelijktijdig slachtofferschap.

Aanpak criminele families

8. Bestuurskundige Pieter Tops en journalist Jan Tromp hebben in hun boek *De achterkant van Nederland* in kaart gebracht dat de wietteelt en handel in Tilburg grotendeels in handen is van schatrijke criminele families. Zowel opa en oma als de kleinkinderen verdienen hun geld met grote plantages en wiethandel. Het ‘verdiende’ geld wordt vervolgens door de oom en tante witgewassen. Zware criminaliteit kan zo in families van generatie op generatie worden doorgegeven. De hele buurt weet het, maar iedereen houdt uit angst zijn of haar mond dicht. Het opsporen en oprollen wordt daardoor bemoeilijkt. In Rotterdam gaat het niet veel anders en hebben criminele families de overhand en wordt veel geld verdiend met cocaïnehandel. Iedereen weet het, maar niemand doet er iets aan. Daarom zeggen wij: breng deze families goed in kaart en zet in op een speciale familie-aanpak. Daarbij moet de gemeente zich met alle relevante partners inspannen om de gegevens die er zijn, maar door juridische obstakels niet gebruikt mogen worden, alsnog in te kunnen zetten om dergelijke familienetwerken op te rollen.

Geef politie, handhaving en veiligheidsinstanties de ruimte

9. Door bezuinigingen van het kabinet, zo’n zeven jaar geleden, werden er geen mensen meer naar de politieschool gestuurd. Hierdoor kampt de Rotterdamse politie nu met een chronisch personeelstekort. Teams Grootchalige Opsporing lopen daardoor over van het werk en criminelen ontspringen de dans om opgepakt te worden. Landelijk en lokaal moeten we

daarom focussen op het versterken van de opsporingscapaciteit. We hebben in Rotterdam niet alleen behoefte aan meer blauw op straat, maar ook aan financieel specialisten, cyberexperts en ervaren rechercheurs. We moeten investeren in kennis, het werven maximaal faciliteren en de kwaliteit en kwantiteit van de capaciteit vergroten. Het is hierbij belangrijk dat we inclusiviteits-quota's even loslaten, zodat de capaciteit op orde komt en grote criminelen zo snel mogelijk achter slot en grendel verdwijnen.

10. Landelijk zijn er in de afgelopen tien jaar 200 van de 500 politiebureaus wegbezuinigd. Ouderen en laaggeletterden zijn hierdoor overgeleverd aan een ingewikkelde digitale omgeving. Ook de gemeente Rotterdam heeft door de jaren heen allerlei diensten opgetuigd om de stad veiliger te maken. Zo kunnen Rotterdammers terecht bij het Veiligheidsloket Rotterdam. Hier kun je onder andere een melding doen van woonoverlast, overlast van hangjongeren en een vermoeden van ondermijnende criminaliteit. Helaas is dit loket niet fysiek te bezoeken. Een melding maken verloopt digitaal of via het gemeentenummer 14010.

Leefbaar wil daarom gemeentelijk vastgoed inzetten. Ons gemeentelijk vastgoed is onderverdeeld in zeven huisvestingsprogramma's (IHP's), zoals Cultuur, Sport en Concernhuisvesting (vastgoed). Leefbaar Rotterdam wil dat de gemeente een 'IHP Veiligheid' op gaat richten. We willen dat gemeentelijk vastgoed wordt ingezet om op verschillende locaties Rotterdammers te ontvangen die hun veiligheidsvraagstukken met veiligheidsambtenaren kunnen bespreken, waardoor zij oog-in-oog samen oplossingen kunnen vinden.

11. Het is in Rotterdam kinderlijk eenvoudig om aan een wapen te komen. Van een mes tot een Kalasnikov, binnen een uur is een wapen beschikbaar. We moeten daarom inzetten op een Online Task Force Wapenhandel die onder andere apps als Telegram scannen op illegale wapenhandel. Wapen-inleveracties zijn goed, maar niet genoeg. We moeten de illegale handel stevig aanpakken.
12. Sommige winkelstraten worden overheerst door witwaszaken. Er staat nooit een klant in de zaak, maar toch worden er hoge omzetten gedraaid. Witwas risicobranches, zoals belwinkels en money transfer-kantoorjes, moeten daarom stevig worden aangepakt. Houden ze zich niet aan de regels? Dan moeten ze dicht. Een overheid die deze openlijke ondermijning toestaat, accepteert dat criminelen de samenleving openlijk uitlachen. Het is tijd voor machtsvertoon en het krachtig terugpakken van de regie.

Daar zijn mogelijkheden voor. Zo werd al het aantal belwinkels in Rotterdam door de *Leefmilieuverordening belhuizen* (ingesteld tijdens het eerste Leefbaar-college) succesvol teruggedrongen. Nu moeten we alle winkels uit de risicobranches onderwerpen aan een Bibob-onderzoek. Met dit instrument kan de bevoegde overheidsinstantie bij ernstig misbruik de vergunning intrekken of vergunningaanvragen weigeren. Hier moeten we actief op inzetten en dan vooral ook online. Dit betekent nieuwe mogelijkheden benutten om de reikwijdte van Bibob-onderzoeken te verstevigen.

Het is belangrijk om de gezamenlijke invallen van politie, OM, Belastingdienst, douane en De Nederlandsche Bank op zoek naar crimineel geld in risicobranches- en straten fors te intensiveren. Deze worden nu veel te weinig uitgevoerd.

13. Als er één ding is dat veel, vooral jonge, criminelen delen, dan is het de hang naar uiterlijk vertoon. Daarmee verraden ze zichzelf. De man en vrouw op straat vraagt het zich namelijk dagelijks af: Hoe kunnen die gasten die dure horloges en dure auto's betalen? De VIGOR-acties (patsercontroles) moeten daarom fors worden opgeschroefd. Van de pilot in Rotterdam-West om jongeren te controleren op onverklaarbaar dure kleding en sierraden, die in 2018 na ophef in de ijskast werd gezet, moet opnieuw werk worden gemaakt.
14. Preventief fouilleren is het fouilleren van mensen in een gebied dat burgemeester aanwijst. De vele steek- en schietpartijen in de stad houden sterk verband met drugscriminaliteit. Het geweld is dermate wijdverbreid dat het gerechtvaardigd is de hele stad als veiligheidsrisicogebied aan te wijzen, wat preventief fouilleren in heel Rotterdam mogelijk maakt.
15. Informatiedeling is cruciaal om drugsmafia op te sporen en te berechten. Als organisaties als gemeenten, FIOD, Douane, politie, justitie, inspectiediensten, ministeries etc. dit niet goed geregeld hebben, kunnen criminelen hun gang blijven gaan. In Nederland bestaat er verregaande privacywetgeving. Dit is er niet voor niets, maar het mag volgens Leefbaar Rotterdam effectieve opsporing en vervolging nooit in de weg staan. Nood breekt soms wet.
16. Start met Gemeentelijke Intelligence. Om een goed ondermijningsbeeld te krijgen kan een gemeente verschillende (online scans) uitvoeren. Denk aan branche-scans en Bibob-scans. Dit geeft inzicht in hoeverre sprake is van ondermijning in de regio en welke casussen zich voordoen. Zo krijg je een beeld van wat het gebied aantrekkelijk maakt voor ondermijning. Het doel van Gemeentelijke Intelligence: ondermijning aanpakken en voorkomen. Maatregelen die hieruit voortvloeien kunnen zijn: de APV ondermijnings-proof maken, de informatie binnen de gemeente up-to-date houden en maatwerkoplossingen.